

НЕКРОЛОГ

ПАМ'ЯТІ МИХАЙЛА СЛАБОШПИЦЬКОГО

30 травня 2021 р. відійшов у вічність видатний український письменник, літературознавець, критик, публіцист, громадський діяч Михайло Федотович Слабошпицький (1946—2021), лауреат Національної премії України ім. Т. Г. Шевченка (2005), інших престижних творчих відзнак.

Михайло Слабошпицький народився 28 липня 1946 р. в селі Мар'янівка нинішнього Звенигородського району Черкаської області. Тут здобував середню освіту, робив перші журналістські кроки в шполянській «районці», пробував творче перо. Після закінчення факультету журналістики Київського держуніверситету ім. Тараса Шевченка (1971) працював журналістом, редактором відділу критики в газеті «Літературна Україна», головним редактором газети «Вісті з України», журналу «Вавилон-XX». На полі журналістики виявив себе талановитим публіцистом, а в царині літературознавства і критики — уважним, фаховим обсерватором літературного процесу, принциповим критиком літературних явищ, поцінуючи їх за високими мірками художності. У 1970—1980-х роках опублікував книжки «Українська література сьогодні» (у співавт.), «Літературні профілі», «Василь Земляк», «Роман Іваничук», «За гамбурзьким рахунком» (про творчість П. Загребельного), у яких сформувалася одна з визначальних рис усієї творчості М. Слабошпицького — увага до світу неординарної творчої особистості, прагнення до мистецького «колекціонування людських доль». Це ж саме притаманне й книжці «Наближення до суті» (2016).

Ця риса М. Слабошпицького як письменника-документаліста, майстра історико-біографічної прози яскраво і сповна проявилася в усій подальшій творчості: у романах та повістях «Марія Башкирцева» (п'ять перевидань, зокрема в перекладах французькою та російською), «Тодось Осьмачка», «Никифор Дровняк із Криниць», у розмаїтих за жанровими рисами художньо-документальних романах «Поет із пекла (Тодось Осьмачка)» (три перевидання, Шевченківська премія), «Автопортрет художника в зрілості» (про художника Р. Багаутдінова), «Веньямін літературної сім'ї» (про поета О. Влизька), «Що записано в книгу життя» (про М. Коцюбинського).

З перших років незалежності М. Слабошпицький активно включився в державотворчі процеси, у гуртування української нації через широкі та плідні контакти з українською діаспорою. Він обіймав посаду голови секретаріату Всесвітньої української координаційної ради (1992—1998), з 1995-го став виконавчим директором Ліги українських меценатів, брав діяльну участь у політичних процесах. Знаковими творчими результатами діяльності митця в цій сфері стали художньо-документальний роман про П. Яцика «Українець, який відмовився бути бідним» (чотири видання), книжка «25 поетів української діаспори» (2006), документальна повість «Доброчинна Євгенія...» (2009). Україноцентрична позиція і публіцистична заостреність пера М. Слабошпицького сповна проявилася в його книжках «Не загублена українська людина», «Пейзаж для Помаранчевої революції» (2005), своєрідній діалогії про Революцію гідності й російсько-українську війну — «Гамбіт надії» та «Велика війна. 2014». Справжнім подвижництвом в останнє двадцятиріччя стало започаткування й генерування ним Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика, котрий став потужним чинником утвердження й популяризації українського слова у світі.

Різногранність письменницького й журналістського таланту М. Слабошпицького проявилася і в десятках написаних ним творів для дітей, у творчих програмах на Українському радіо, численних публікаціях у періодиці. А ще — у діяльності створеного й очолюваного ним видавництва «Ярославів Вал», де протягом останніх півтора десятиліття побачили світ знакові твори багатьох сучасних письменників, зокрема Д. Павличка, Ю. Щербака, І. Корсака, В. Слапчука та багатьох ін. Визначним літературним явищем останніх творчих років стала мемуарна тетралогія «Протирання дзеркала», «Тіні в дзеркалі», «З пам'яті дзеркала» та «З присмеркового дзеркала», у якій автор продовжив «колекціонування людських доль» переважно зі сфери українського письменства на історичному тлі останніх шести десятиліть.

Михайло Слабошпицький тримав перо до останніх днів свого життя, попри хвороби й біль. Його внесок у наше письменство, культуру, в наш український гуманітарний простір значущий і вагомий. Увесь колектив Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, літературна й літературознавча громадськість промовляють слова вдячної пам'яті письменнику та його подвижницьким діянням.